ILIJA ĐUROVIĆ

Őgyelgés

(Részlet)

az út poémája

Ott a levegő megváltoztatja a dolgok színét.
(Juan Rulfo: *Pedro Páramo*)

Ada Bojana egy nagy homokhátság a nagy víz mentén, és ha elképzelem, nem látom, csak nyirkos, mocsári levegőt látok, ami így bárhol lehetne, ezért Ada egy vízfelület, aminek a szúnyogai az enyémek, meg az övéi, meg mindenkié, a növényzetet taposva, a reggae hullámzó dallamát követve haladunk, megpróbálunk beférkőzni azok közé, akik a homokon rajzanak, a rasztafárik, a raverek és a többiek, *gyertek, gyertek, csak előre,* az egyik rasztafári sört nyújt felénk, nem sörözünk, rumot innánk, *van rum?* nincs rum, lényegtelen, sörrel a kezünkben haladunk tovább, józanon és bizalmatlanul, készen arra, hogy bekenjük az orrunkat homokkal és végre bízzunk, nyugodtan vonulunk tovább az ismeretlen-bozóton keresztül, előttünk egy férfitest halad, egy másik testhez vezet bennünket, amely úgy néz ki, mint a bárpult elnöklője, az alkohol főnöke, az első test azt mondja, *most átadom magukat, ez itt Piszkó,* kérdem, *Piskó?*, a sank mögül a test odaszól, *Pisco, sz-szel, Piszkó, mint a Pisco Sour, így van,* mondja, és a fiókból előveszi a szétszedett ezüst shaker-gránátot, a nyelvem tövét sótlan víz önti el, körülöttünk só és langyos hűvösség, *két Pisco Sour*, végigmérem az elemeket, amelyek nemsokára egyesülnek a kapszula belsejében, Piszkó magabiztosnak tűnt, de senki sem magabiztos eléggé mindaddig, amíg meg nem tölti a fegyvert, és meg nem húzza a ravaszt, ezért tekintetemet a csőcselék felé fordítottam, amely a nád takarásában a reggae dallamára táncolt, a raverek a sorukra

vártak, nem szerettem volna, ha Piszkó érezte volna a nyomást, de mégis, akár egy kutya, szimatolva és fülelve, őt figyeltem, kiszimatoltam a kifacsart limetta illatát, ahogy a cukor serceg a mozsárban, a pisco kikúszott az üvegből, összetört a tojás, a jég beragyogta az éjszakát és megtöltötte a töltényhüvelyt, Piszkó ismételten megrázta, és a lazán összeillesztett gránát-shakerből egy alkohol-geller nyakon csapott, Piszkó megigazította az illeszkedést, ismét elkezdte rázni, és végre eltalálta a ritmust, Piszkó-szamba, megfogtam a kezét és behunytam a szemem, nyugodtan vártam a Pisco Sourt, a szamba félbeszakadt, Piszkó kiöntötte az italt, *Meghalt Gabo, Gabo muere,* mondta Piszkó, *Meghalt Gabo, Gabo meghalt*, ismételtem, Piszkó az este folyamán meg sem mukkant, rajtunk kívül más nem is rendelt az italából, elkészített még egypár érzelemmentes koktélt, majd visszavonult nádágyába, mi a bárpult mellett maradtunk, figyeltük a hintázó reggae-t, közben italokat készítettünk, *Sazerac*, *Gringo*, *El Camino*, *Daiquiri*, a tojásfehérje a bárpult szélén nyúlt végig, majd mi is elnyúltunk és meghaltunk egészen reggelig, reggel fejfájás-raj zümmögött a levegőben, kezünkkel-lábunkkal összegabalyodva, meg bőrünkkel, de leginkább illatunkkal, magunkra kaptuk a legszükségesebb ruháinkat, és kivonultunk a front maradványai közé, kint a homokban, a bozót között feküdtek a raverek leendő tetemei, némelyek meztelenül, némelyeket lepedővel letakartak, ha lett volna időnk, akkor mindegyiket beterítettük volna kövekkel és nedves homokkal, ragadozók és szúnyogok elleni gyógyír, de nem volt rá időnk, beültünk az autóba és megindultunk, az előttünk elterülő mezőket átszelő, végtelen, száraz út már megtelt izzó autókkal, a vigaszt nyújtó Ulcinj húsz kilométerre volt, tudtuk, hogy nincs miért örülnünk, viszont az Ada szigetétől való minél nagyobb eltávolodás már egész jónak mondható, a hotel terasza felé vezettünk, a rossz hangszórókból zenehulladék csöpögött ki, a látóhatárt kék üvegkerítés szeli keresztül, mintha a tenger körös-körül nem lenne elég, a tenger nem elég kék, a szódavíz legyalulja a növényvédőszer-kérget a citrom héjáról, és ez jelenti a nap első örömét, ennek örülünk, a ciprusfa félárnyékának, a kén bűzének, az idős, meztelen nők gyógyvízbe mártott testének illata simogat bennünket a nyitott ablakon át, még egy kanyar és a terasz árnyékába parkolunk,

meghajolunk a kivirágzott agave-trió előtt, és az elkövetkező haláluk előtt felmászunk a lépcsőkön a kék asztalokig meg a kék tenger felé néző kék korlátig, a pincér ezüst diszkosszal a kezében odajön hozzánk, elnyeli a *té-t* a *tessék*ből, és az asztalra teszi a kávét meg a vizet, összepillantunk, majd annyit mondok, *köszönöm,* a hang a fejében újra összeáll, a fogaskerekek ismét beindulnak, *kérem,* betűzi, tisztán és érthetően, a világ négyütemű motorja tovább zúg és kattog, mint ahogyan a némák ismeretlen nyelvének csendje előtt kattogott, a tengeri versecske négynegyedes üteme permetez ránk, az ásványvíz aprócska, átlátszó tűzijátékot rendez a pohár pereme fölé, a szomj végre értelmet nyer, és vele együtt az ásványok okozta megkönnyebbülésbe merülünk, közben a reggelire gondolunk, a homokba temetett raverekre, akiket magunk mögött hagytunk, a koktél-mérgekre, amelyeket még nem préseltünk ki magunkból, és engedtük ki a kék, mediterrán szennyvízbe, de előtte megesszük a tojásrántottát, hogy feltöltsük véredényeinket friss koleszterinnel, mielőtt lemennénk a sziklák közé, hogy a koponyánkat és vállunkat beragyogja a napsugarak glóriája, neki szüksége volt az első eszpresszóra, vízre, ételre és még egy eszpresszóra a nap első szavaihoz, a *wc-re kell mennem* azt jelentette, hogy lassan felkel, megigazítja a két farpofa közé becsúszott bugyiját, lassú léptekkel a bárpult mellett balra fordul, és a fertőtlenítő illatfelhőjében békésen szarik, utálja, ha a szarára gondolok, de ez nem tántorít el, szeretné, ha végre abbahagynám a szarozást és a mediterrán dalt tisztának és sajátomnak fogadnám el, képtelen vagyok elmagyarázni neki, hogy a szörnyek a leégett mezőkön születnek a hegyóriások és a tenger között feszülő három folyó között, és nem lehetnek mások, mint amik, tengerparti szörnyek, és hogy a tenger sosem fog magába fogadni bennünket, mert félünk tőle, nekünk a száraz, sivatagi nyártól harapdált talaj, hideg és gyors folyású folyók valók, tüdőnk alkalmazkodott a romlott levegőhöz, hozzászokott a por, szmog és a felgyújtott fű saras egyvelegének beszívásához, egész jól kibírnánk egy lélekvesztőben, de nem hozhatjuk fel a tengeri sünöket, nem ugorhatunk fejest félelem nélkül, az ellenkezik a tengerpart természetével, noha ő többet akar tőlünk, meg akarja bennünk találni azt, ami hiányzik, együtt keressük, néha együtt szarunk, és ez egy par excellence szerel-

mes dal, lassan visszaér a toalettből, *átöltöztem, mehetünk a partra,* elhessegette a gondolataimat a szarunkról, és visszarántott az Albatros teraszára, készen álltunk, hogy a hegyi ösvényen leereszkedjünk a mi tengertől szaggatott szikláinkhoz, és itt meztelenül fürdünk, lemossuk magunkról az elmúlt éjszakákat és az idegenek halálát, hogy hogyan halt meg a pater familias, a tengerben is el lehet mesélni, amíg az ő só áztatta seggét rákocskák támadják, az enyém pedig két méterrel a víz felszíne alatt, ahol a halak és medúzák számára elérhető, meghalt, természetesen cigarettával a kezében, és számára csak ez volt a fontos, olyan emlékeket hagy maga után, hogy ő az az apa, aki cigizik a motoron, a kerékpáron, a kórházban, egy egész el nem pöfékelt dohányföldet és egy gyászoló asszonyt hagy maga után, a két fiát, akik emlékezni fognak rá és semmi mást, proletár gyerek, aki csupaszon jött a világra, és úgy is hagyta el azt, mint az a puska, amely kiharcolt a szüleinek egy tisztességes középosztálybeli életet, lakást, kocsit, rendszeres nyaralásokat és teleléseket, elszalasztott ingyenes oktatási lehetőségeket és kirándulásokat egészen az ország pereméig, néha azon is túl, ahonnan új divatáruval és jóféle dohánnyal tértek vissza, amely egy életre elegendő a vidéki élethez, és lerombolja mindazt, ami egy ilyen élet emlékéből megmaradt, proletár gyerek, csupasz, akár a puska, amely elől sikeresen kitért, amikor az ő háborújára került sor, amikor a fiatalkorában bejárt föld szélei gyűrődni, szűkülni kezdtek, hogy végül a sírnál alig nagyobb terület maradt, amelybe az ismert csontok közé süllyesztették, itt véget is érhet és véget is ér a pater familias halálának története, mert ez egy álhír, mivel a pater familias él és vidáman játszik az első és egyetlen unokájával, elsőszülött fiának, a bátyámnak a fiával, aki a meleg tengertől és a tengervidéktől messze él, a pater familias a dohányt fésüli, a gyereknek pedig olyan káromkodásokat mondogat, amelyeket az még nem ért, és az alig előbukkanó fitymáját fogdossa, ez az egyetlen kép, ami megmaradt bennem a megtelt családi házban töltött két délutánból, de a halálfélelem megmaradt, mint a feneketlen sötétség, semmiféle pater familias, klasszikus férfi a látens matriarchátus szívós rendszerében, azért hozták a világra, hogy szétszórja a magját, de közben ne izzadjon le túlságosan, ami majdnem össze is jött a kopasz fejének, hacsak az új évez-

red első évtizede nem találta volna felkészületlenül élete derekán, még ereje teljében, és elhatározta, hogy elveszi mindazt, amiről ő úgy gondolta, hogy jogosan az övé lesz az egyetlen élete végéig, amelyben hitt, de ez az évtized a kopasz fejét a magas vérnyomás színével mázolta át, annak a zászlónak az égisze alatt, amely alatt az ember a beszűkült ereire tett kézzel énekli, hogy *míg egy beteg sápadtan sínylődik, száz egészséges is meghalhat,* a zászló alatt, amely mindig félárbócon áll, a nagymama halálmegvető forradalma jegyében, a magas vérnyomás keze a homlokára rajzolt egy piros címert, egy kérdőjelet, amelyre senki sem válaszol, egy kérdőjelet, amellyre a legalábbis kívülről vörös apa, most már vörös nagypapa nem figyel, két nap szülői ház, két nap eper- és mézesmártásos bárányillat elég arra, hogy a harmadik reggeli után magamhoz vegyem a kulcsokat és meginduljak a tengermelléki szárazföldről a víz felé, a meleg naptól minden nyáron egyre inkább telepisált tenger felé, ő meg, mint valami albínó gyík perzselődik az éles sziklán, a napfoltoktól megsebzett bőrén az anyajegyek újabb szigetcsoportjának békés előbukkanására vár, az egészséges bőr maradványainak csipkéjét az égi fogaknak ajánlva, hogy megrágja és kiköpje a cafatot a levedlett kígyóbőrök közé, tengerparti kislányok színe után sóvárogva sziklatálcán kínálja fel a napsugaraknak az ellenállásra képtelen, kontinentális bőrt, rák és lóaktínia salátával tálalva, besózva és olajozva, a hús készen áll, hogy fiatalon és puhán szétmálljon, nincsenek körülöttünk fürdőzők, a fenti ösvényen néha egy-egy test vonszolja keresztül magát, a férfi kitartóan figyel, körülöttünk a fenyőerdőben a hiénák hegyezik a farkukat és várják, hogy a nő felkeljen, és megmutassa a sziklazátony domborművét a húsán, lassan átugrálom a csigákat a darabka árnyék felé, *míg egy beteg sápadtan sínylődik, száz egészséges is meghalhat,* egyedül a parton lehet szó az anyáról, a sápatag mater familiasról, akiről titkon reméljük, hogy tovább fog élni, mert az élet a magjáért született vörös apa esetében nem készült fel a közeli halálra, anyamatematika, Vene isten anyja, papnője, az augusztusi istenségé, aki előtt izzadt áldozatok áldozzák fel fiatal agyukat, az év minden hónapjának és egy család életének, és minden évének anyja, a szocialista középosztály átmeneti generációjáé, a családé, amely csak az anyamatematika segítségével képes méltóságos roncs maradni,

a szegénység soha be nem bizonyított tantétele, minden születésnapunk és a májusi hársfavirágok anyja, amelyek kicsik és sárgák, akár a liliputiak arca, anya, isten látható arca, a fájdalom anyánk-anyakirálynőnk istene, a lábunk alatt összetört csigaház fájdalmával mondtam, *látod-e őket, mikor felmennek oda, nyálkásan, mint a hámozott mangó,* mire ő, *bárcsak a mérges kígyó harapna a faszukba és köpne a szemükbe, hogy mindörökre megvakuljanak, és hogy a Prostatitis istenének napja perzselje a lyukat, amelyen keresztül a lábukat lepisálják,* közben tovább rágta a ujjairól lehámlott gyűrött bőrt, a világ iránti szeretete mágnes, ez az egyetlen ok, amiért még mindig itt akarok lenni, kinyitni a pina-szerelem rózsaszín bimbóját, *szereted a napot,* mire ő, *csak a napot szeretem, a Nap, a Nap, a Nap, felmelegít minket és életet ad a csigáknak és a karcsú halaknak, szőlőnek, sárgabaracknak, őszibaracknak, bőrrákot a szüretelőknek, színt a fűnek és a bogaraknak, agyvérzést a trombofíliásoknak, megtelíti a sivatag tüdejét, összezúz minket, mint egy malomkő, megélesíti a fakó keselyű csőrét, melegíti Cres szigetét, amíg a keselyű átrepüli a világot, amíg eszik és baszik, mielőtt visszatér és örökre megveti ott a lábát, a vén keselyűk Cres fölött szeretkeznek, egészen addig, amíg meg nem halnak, amíg el nem borítja őket egy erős hullám, és a nap soha többé nem szárítja meg őket, és a többi keselyű megeszi őket, nagyszerű mennyei szárító, szeretem és odaadom a vékony bőrömet,* kivillantotta apró fogait, amitől a medúzák megvakulnak a víz alatt, a polipok a tintájukat kilövellik, a halak elveszítik rajukat, a mosolya az egyetlen boldogság, amit könnyű nézni, mosoly nélkül az arca szép, de mosollyal él csak, rövid ideig, és csak akkor, ha megkapja, amit akar, *megszárítkozunk és kihajózunk,* mondta ki a napfényes mondatot, és lefeküdt a sziklanyársra, lefeküdtem én is, és hallgattuk, ahogyan a billegetőcankók zöld csiripelése magába szívja a napot.

CVIJANOV Dorottya fordítása